

TÁJKÉP ÉS IDENTITÁS AZ ALKALMAZKODÓ VÁROSBAN

LANDSCAPE AND IDENTITY IN THE ADAPTABLE CITY

SZERZŐ/BY: SZABÓ ÁRPÁD, SZABÓ
GYÖNGYVÉR, BALOGH PÉTER ISTVÁN

Az European építészeti, városépítészeti platform már közel 25 éve keres megoldásokat a pályázat keretein belül. A pályázatok átfogó témája az európai urbanizáció, a városiasodás által szült problémák közepette a minőségi városi lét elősegítése. Évtizedek óta tartó megújulási képességét egy egyszerű alapvetés adja: a város és a köztér egy adott időben ugyanazon problémákkal küzd, mint maga a világ. Meglovagolva tehát a mindenkor társadalmi-gazdasági jelenségeket, az European kétévente újradefiniálja az európai város aktuális problémáit és meghatározza az abból potenciálisan kiutat mutató fejlesztési stratégiákat. Amíg a 2000-es évek elején a technológiai boom-ra reagálva a városi lét egyszerűsítését és az okos város stratégiáit kereste, 2010-re a hangsúly többek között a nyilvános tér és a magánszféra határainak feszegetésén volt. Mára, ha úgy vesszük, fordult a kocka: már nem az emberiség idomulását keressük és a demográfiai mutatók rugalmasságát célozzuk meg városépítészeti eszközökkel, hanem magát a várost készítjük fel a szükséges átalakulásra, a lakóihoz való adaptálódásra. A felgyorsult működéssel a városi tér egyszerűsödik, és mintegy fehér vászonként viselkedve, egyre több és újabb használatot enged

be. Európa legnépszerűbb városépítészeti ötletpályázatának feladata az, hogy ebben a rohamosan változó feltételrendszerben valamiféle szisztémát, kapaszkodót, a határok kiegyensúlyozását nyújtsa.

A 12-es ötletpályázati ciklus az Alkalmazkodó város tematika gyűjtőfogalma alatt hat kategóriában¹ kísérte meg megfogalmazni ezeket a megközelítéseket. A *Dinamikus városi platformok* kategóriába olyan területek kaptak besorolást – a hazai terület mellett –, amelyek rehabilitációja nem indítható el azonnali építészeti beavatkozással. Ezek széleskörű stratégiai gondolkodást igénylő területek, ahol a fejlesztés kulcsa a társadalmi és városképi identitás újraalkotása lehet. A pályamunkák feladata itt a városi intenzitás, az események számának növelése volt: sokrétű használat lehetőségét biztosító terek és átmeneti használatot lehetővé tevő architektúrák, pontszerű- és hálózatba illeszkedő megoldások létrehozása.

Az European 12 ciklus magyarországi helyszínének feladata² komoly kihívás elé állította a pályázókat. Egy olyan komplex városépítészeti, tájépítészeti probléma kezelésére kellett hasznosítható stratégiákat felvázolni, melyben a tervező feladatainak meghatározása is releváns kérdéseket vet fel. Egy olyan

1 A hat kategória: *Dinamikus városi platformok, Jövő öröksége, Egységstől a sokfélegig, Ökoritmusok, Közbenső idő, Összekapcsolt területek* – részletesen lásd: www.european-europe.eu

2 A pályázat összes terve megtekinthető az *European Magyarország* honlapján: www.european-hungary.hu

The European platform for architecture, landscape and urban design has been looking for design solutions in the frame of the competition for almost 25 years. The general theme of the competition is the European urbanity, to make contribution to a higher quality of urban life affected by urban sprawl and various other transformations. The lasting capability for its renewal lies in a very simple notion: at a given time the city and its public spaces have to tackle the same problems as the world has to. Working with the current social and economic changes, the European aims to redefine the actual problems of the European city in every two years and evolve strategies that might show a way to develop. While in the early 2000s, by reacting on the technological boom European has been searching the ways of how a city could be smart and simple to use, from the 2010s the emphasis was put on how the separation of private and public realm in the urban environment works. For today, the conversation has changed: we are no longer investigating the adaptability of people and the stretch of demographic indicators with our urban design toolkit, but started to prepare the city itself to adapt to its inhabitants and also learn to manage changes. As a result of emerging speed in urban life, the urban space will get more simple and acting as a white canvas, it will let more yet before unknown functions in. The goal of the most popular European ideas competition for urban planning is firstly to create and secondly to balance these systems and boundaries.

The European 12 session distributed the competition sites into six sub-themes¹ under the umbrella of The Adaptable City. The sites connected to *Dynamic Urban Platforms* – including the Hungarian – are places where renewal cannot be initiated by simple architectural interventions. They are strategic projects for activation on an urban level, where the key of a development concept

lies in re-definition of identity and image. The development and redevelopment of these areas could be reached with increasing intensity and raising the number of activities: creating multifunctional spaces and temporary structures; acupunctures or strategic interventions.

The Hungarian site² provided a real challenge for the applicants. They had to envision a complex strategic framework for an urban and landscape design problem where defining the task of the architect also brings up relevant questions. The role of the site in the surrounding urban fabric is seemingly clear – it is a recreational area -, still, there is no clearly defined space usage and the certain parts can be considered underused.

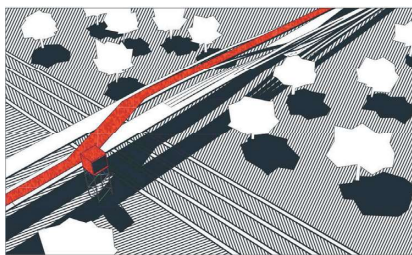
The concepts of adaptability and resilience gain more and more significance in our environment. Along Rákos-creek in Zugló there are several sites with city-scaled urban importance and although they have been going through transformations for several years, their future still remains uncertain. Those areas are the yards of the Rákosrendező railway station, the building plot of the Mundo commercial center and the area south of Fogarasi street in between the Rákos creek and the railway line mainly incorporating industrial functions. However „Green-Zugló” is still considered as a prestigious living environment, since the early 1990s it has lost nearly 20% of its population. So the upgrading and dynamizing of the environmental quality should not be expected from the „big projects”, but instead we should develop a system, where a series of event spaces connecting the different territories can start a qualifying process. We have to create new places and new qualities along the Rákos-creek by activating open and public spaces.

Accommodating to the *Dynamic urban platform* sub-theme most of the submitted competition entries have used one architectural or landscape

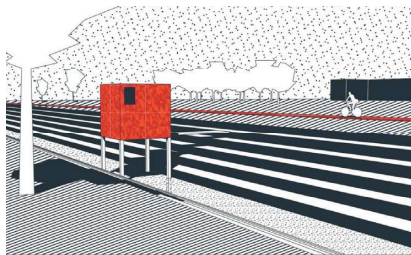
¹ The sub-themes are the following: *Dynamic urban platforms, Heritage of the future, From mono-large to multi-mix, Ecorhythms, In-between time, Networked territories* - in detail see: www.european-europe.eu

² All projects of the competition are accessible at the webpage of European Hungary: www.european-hungary.hu

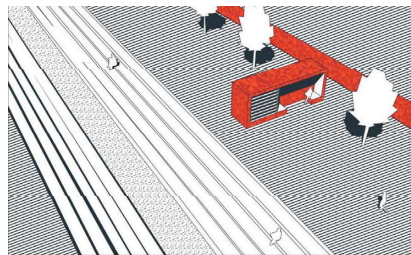

INFO POINT

SAUNA

OPEN-AIR LIBRARY

területről van szó, melynek városi helyzetéből fakadó szerepe látszólag egyértelmű - szabadidő eltöltésének helye -, mégsem alakult ki egy jól leírható térhasználat és a terület egyes részei inkább alulhasznosítottak mondhatók.

Az alkalmazkodóképesség és az ellenállóképesség olyan fogalmak, melyek szerepe urbánus környezetünkben egyre nagyobb jelentőséggel bírnak. A Rákos-patak zuglói szakasza mentén több változás előtt álló nagyvárosi jelentőséggel bíró terület található, melyek évek óta átalakulóban vannak, de jövőjük továbbra is bizonytalanok mondhatók. Ilyen a Rákos-rendező vasútállomás területe, a Mundo kereskedelmi központ építési telke és a Fogarasi úttól délre a Rákos-patak és a Körvasútsor által közrezárt területen található ipari funkciók területe is. Habár „Zöld-Zugló” napjainkban is magas presztízsű lakókörnyezetnek minősül, a rendszerváltás óta a kerület elvesztette lakosságának közel 20%-át. A környezeti minőség felértékelését, dinamizálását így nem a "nagy projektektől" kell várunk, sokkal inkább egy olyan rendszerben kell gondolkodnunk, ahol a területeket felfűző eseményterek sorozata révén tudunk minőségi folyamatokat elindítani. Vagyis új helyeket, új minőségeket kell létre-

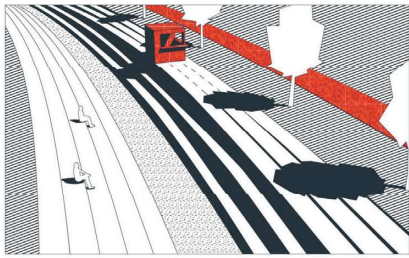
hozunk a Rákos-patak mentén a szabadterek és a köztterek megújításával.

A *Dinamikus városi platform* elrendezésébe illeszkedve a pályamunkák jelentős része egy építészeti, tájépítészeti eszközrendszerre fűzi fel a tervét. Ezen törekvések egy nemzetközi ötletpályázathoz méltó sokszínűségben vázolják fel a lehetséges megoldásokat. A legkarakteresebb koncepciók az identitáskeresés, a történetek elbeszélése, a tematizáló gondolkodás, az ökológiai hatásmechanizmusok előtérbe helyezése, a Rákos-patak szalagszerűségének megragadása és a közösségek aktivizálása. Sok pályázónak fontos egy komplex időbeliség használata is, ami egy ilyen léptékű projektben tetten érhető a megvalósítás folyamatában, illetve az egyes területek vagy éppen területet használó csoportok változó ökoritmusában is.

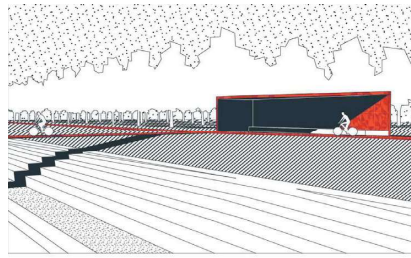
IDENTITÁS

A tematizáló gondolkodás több pályamunka esetében a Rákos-patak menti terület önálló márkaként való meghatározásában jelenik meg. Ezekben az esetekben a pályamunka javaslatot tesz az építészeti koncepció mellett megjelenő olyan elemre,

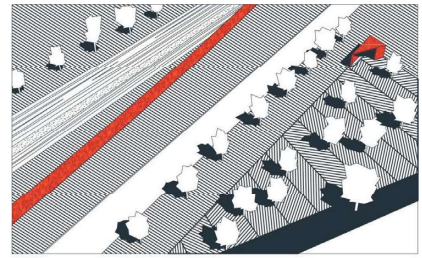

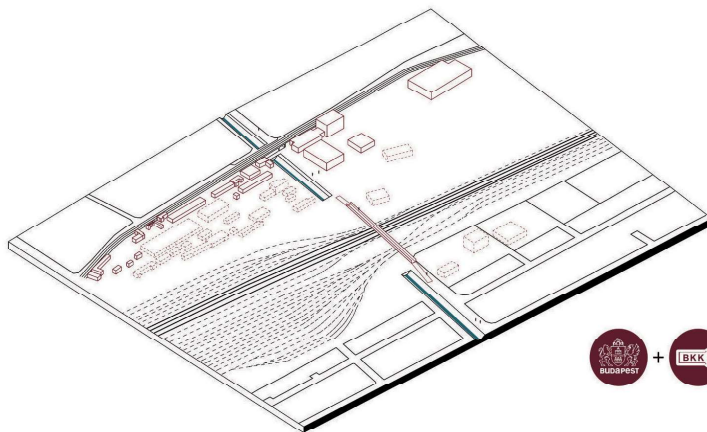
CAFE

BICYCLE PARKING PLACE

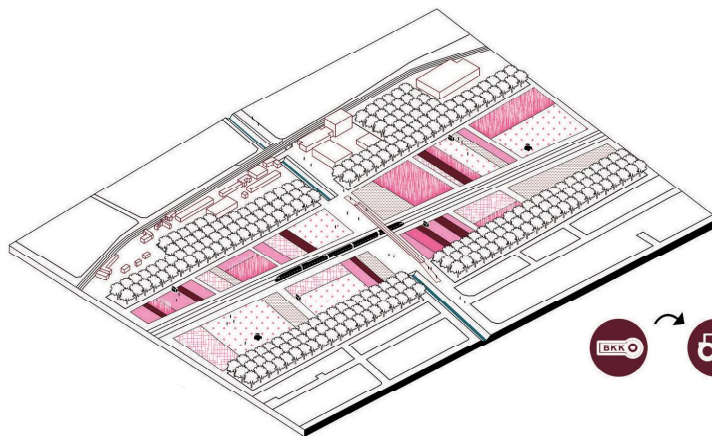
COMMUNITY GARDEN

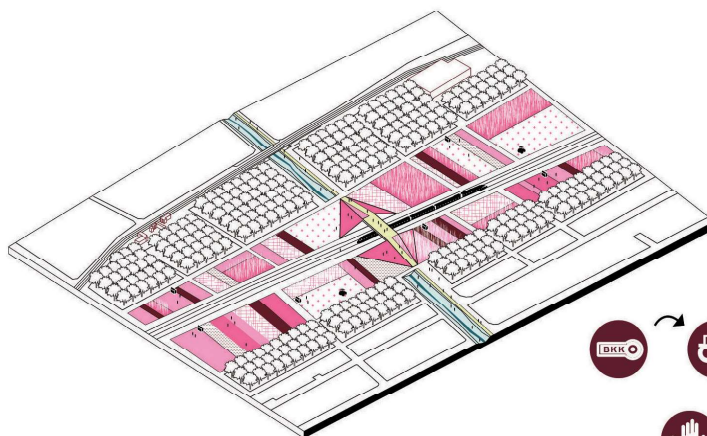
1.a	1.b	1.c	1.d	1.e	1.f
2			3		

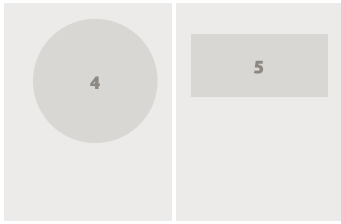
1. terv/project:
BD298 'XXS
INCEPTION'-
Építészeti
objektumok a patak
mentén /
Architectural objects
along the creek

3. terv/project:
AF102 'EDIBLE
CREEK' – Városi
mezőgazdaság a
korábbi vasúti
területen / Urban
agriculture at the
former railway yards

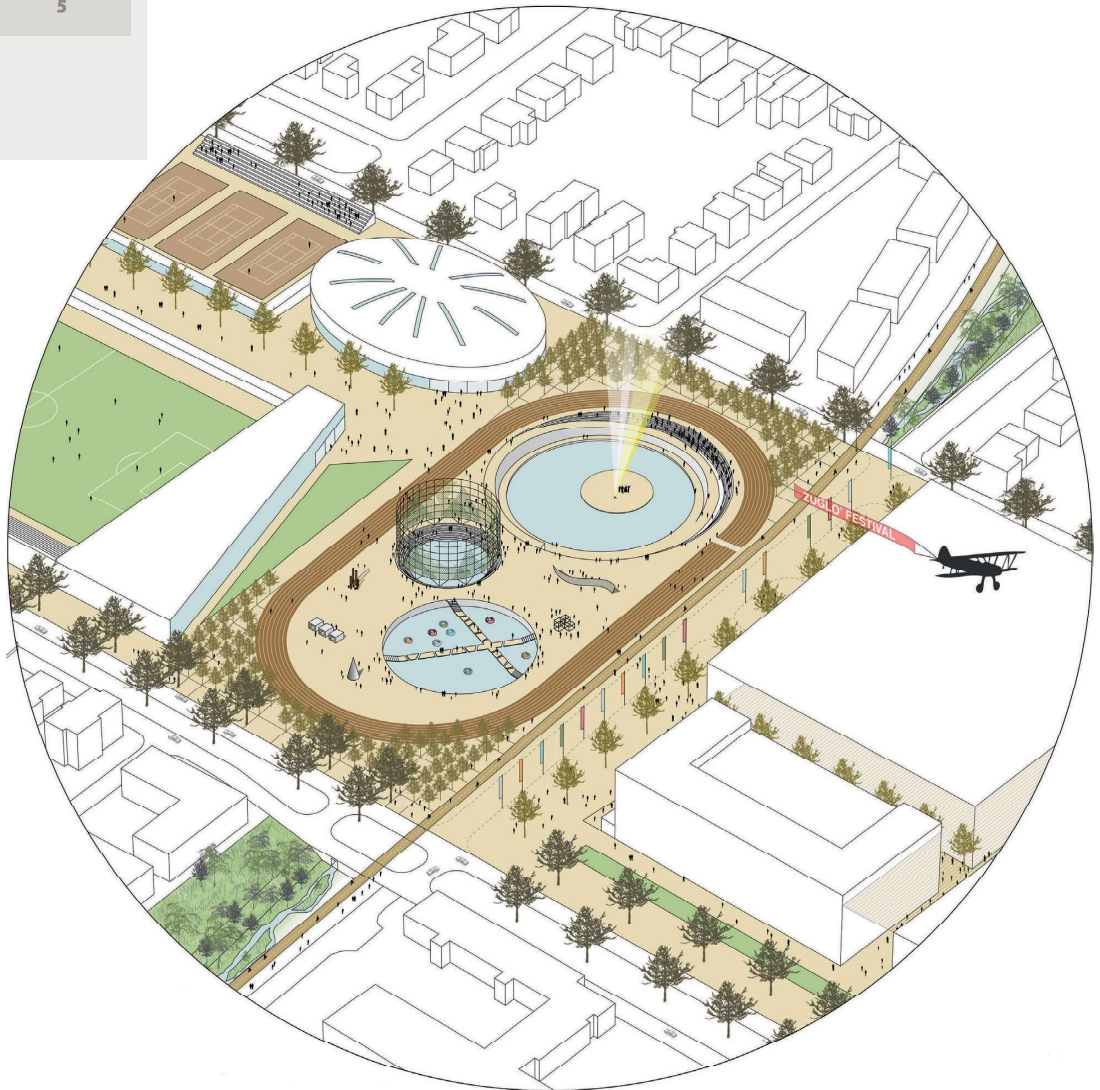
2. terv/project:
HT054 'THE MILLS
PARK' – Malmok
mint identitásképző
elemek / Mills as
identity generating
elements

4. terv/project:
 QC55o 'THREE
 TALES ALONG THE
 RAKOS TRAIL' – Új
 városi köztér / New
 urban public space

5. terv/project:
 OE586 'WHO SAID
 FLOODING WAS A
 PROBLEM?'
 – Ökológus park
 Zugló központjában
 / Ecological park in
 the center of Zugló

amelynek a terület egészét meghatározó arculatképző szerepet szán.

Egyik leggyakrabban megjelenő tervezési elv a Rákos-patak menti sávnak, mint területi egységnek az azonosítása, újradefiniálása egy-egy a teljes területet lefedő térszervező elem elhelyezésével. Egyes esetekben ezek valós térbeliségeket definiálnak, míg más esetben a köztér folyamatosságának hangsúlyozásával, vagy éppen a vissza-visszatérő azonos vagy hasonló karakterű elemek ismétlésével érik el az összetartozás hatását. A területi jellegű elemek kapnak hangsúlyt, az AW763, a WN986 és a JU776 jelű tervekben, melyek egy folyamatos útvonal definiálásával alakítanak ki új minőségeket, míg több terv is a térbeliség definiálását hangsúlyozza, fasorok komponálásával (DY877;

IZ264) vagy éppen egyéb nagy léptékű elemek beillesztésével (ER343, YE296).

Egyes tervek a terület egészén végigvezetett ismétlődő elemek segítségével definiálják újra a Rákos-patak térségének területiségét. Ezek egy része ismétlődő, bútor léptékű elemeket (CMo63, COo69) helyez el, más részük pedig inkább épület léptékű, valós funkciókkal is megtöltött beavatkozások ismétlésében gondolkodik (CMo63, IZ264). A BD298 jelű terv hasonló léptékű és karakterű folie-típusú, elegáns építészeti objektumok elhelyezését javasolja, és a pavilonok adják a terület funkcionális megújulásának első lépését is. A HT054 kódú terv a terület kollektív emlékezetét hívja elő identitásképző céllal és a régmúltban itt megtalálható malmok megidézésével igyekszik a terület arculatát újradefiniálni.

MONOTEMATIKUS MEGKÖZELÍTÉSEK

Azok a tematizált pályamunkák, ahol a pályázó egy, a városépítészeti relevanciában nem feltétlenül helyénvaló ötletet, motívumot vezet végig a munkán, sokszor egyrétegű terveket eredményeznek, azaz nem reagálnak a pályázati kiírás összetett kritériumrendszerére. Egy problémát megragadva adnak javaslatot, így logikájukban a legjobb tervek közé nem kerülnek, viszont a pályázati felvetések sokszínűségéhez nagyban hozzájárulnak.

Az RD458 és WL797 jelű pályamunkák, a topográfiai adottságok megváltoztatásának eszközt használják: a meglévő városi tájat oly módon alakítják át, hogy a terepalakulatok segítségével teremtenek új térbeliségeket

design toolset. These efforts illustrate a diversity of approaches matching the expectations of an international ideas competition. The most characteristic approaches are the projects investigating identity, using storytelling or thematized thinking, projects dealing with ecological re-cultivation, redefining the strip of the creek and community activation. Many applicants use the complexity of different timeframes that in such project can appear in the process of implementation or in the different ecorhythms of various users.

IDENTITY

For many participants the thematizing approach has led to redefining the area as a new brand. In these cases besides the architectural concept the competition entries give recommendations for elements that define an overall identity of the whole area.

One recurrently used approach is to redefine the strip of the Rákos-creek as a territorial unit with a space organizing element applied for the whole area. In some cases these define a real spatiality, but in other cases the effect of unity is attained by emphasizing the continuity

of the public spaces with elements of the same or similar character appearing at several locations on the site. The territorial aspects get bigger emphasis in projects AW763, WNg86 and JU776 where new spatial qualities are defined by the continuity of a route. Several projects emphasize the definition of spatial unity that is attained by alleys of trees (DY877, IZ264) or by the placement of large scaled elements (ER343, YE296).

Few projects redefine spatiality of the Rákos-creek territory with the replication of various elements. They place repeating furniture-scaled objects (CMo63, COo69), while some other projects develop interventions with building scale and with real urban functions (CMo63, IZ264). The BD298 project uses folie-type of elegant architectural objects, with similar scale and similar character: the proposed pavilions provide the first step for the functional renewal of the area. The HT054 project redefines identity, using the collective memory of the area by evoking the mills found on the site a long time ago.

MONOTHEMATIC APPROACHES

The thematized competition entries that stress one specific aspect of the project

more than others sometimes with low urban relevance are usually monothematic projects that do not react on the complex requirements of the competition. They give proposals based on one specific aspect, so they cannot be considered among the best projects; nevertheless they contribute to the diversity of solutions in the competition.

The projects RD458 and WL797 have used the tool of changing the topographical characteristics of the site: they converted the existing urban landscape by creating new spatiality and features with moving the ground. Projects RD458, WL797 and VD545 are deriving their concepts from the idea of minimizing the financial resources and keeping all the moved soil on the site, so the interventions can theoretically result major changes in the landscape character of the site with minimal investments. Nevertheless the relocation of the infrastructural elements or the large amount of the earthwork does not result a cost-effective solution.

Several other proposals raise the possibility of urban agriculture mainly for cultivating the unused railyards and the spaces in between the buildings of the housing estates (AF102, QC550). The project AF102 uses the whole territory

vagy új attrakciókat. Mind az RD458, a WL797 és a VD545 jelű terv abból az erőforrás minimalizálásra törekvő gondolkodásból indul ki, hogy a megmozgott talaj teljes egészében a területen belül marad, így a beavatkozások elvileg minimális költséggel eredményeznek alapvető változásokat a terület táji és térbeli karakterében. Az infrastruktúra elemek nagy költségű kiváltása, vagy éppen a földmunka nagy léptéke miatt azonban ezek nem eredményezhetnek igazán költséghatékony megoldást.

Egy másik motívumot, a városi mezőgazdaság lehetőségét veti fel több más javaslat is elsősorban a felhagyott vasúti területek és a lakótelepek közötti maradékterületek megművelésére (AF102, QC550). Az AF102 jelű pályamunka az egész területet „művelésbe vonná” extenzív szántók és közösségi kertek formájában. A mezőgazdasági tevékenységre mint gazdaságösztönző aktusra és közösségteremtő, aktiváló eszközre tekint. Az új használat meghonosítása mellett azt javasolja, hogy a kontroll és minőségi fenntartás érdekében a jelenlegi közterületek lehető legnagyobb részét kell közösségi kerti funkciókkal belakni. Olyan kertek rendszerét vetíti előre, mely nem privatizálja a területeket, hanem az egyedi személyes motivá-

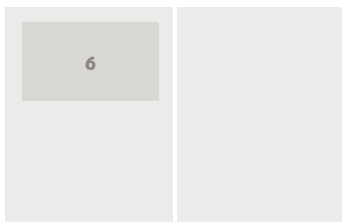
ciókat csatornázza be a közösség érdekeinek megfelelően. Mégis felmerül a kérdés, hogy a zuglói zöldövezet nagy magántulajdonú telkei mellett ki akarna még a közterületen is kertészkedni? A DY877 jelű terv alkotói szántók helyett erdőkből gondolkodtak; az „amennyi fát csak lehet” mottóval, a terület egészének térbeliségét újradefiniáló javaslatot adnak kizárólag fák ültetése révén.

ALULHASZNOSÍTOTT TERÜLETEK ÉS PATAKPART REVITALIZÁCIÓ

A tervek jó része olyan összefüggő, nagy méretű közparkok kialakítását javasolja, amelyek egy nagy beruházást feltételeznek (IT207, IZ264). Ezek a tervek inkább a felülről jövő kezdeményezéseket helyezik a terület megújulásának központjába, miközben nem vagy csak részben gondolkodnak a területet aktivizáló komplex program generálásában vagy éppen a költséghatékony megvalósításában. A kijelölt beavatkozási területek közötti zónák minőségi megújítását elsősorban egy projektként megvalósuló tájépítészeti, közterület-rendezési (JU776, VD545), illetve ökológikus (AQ477, OE586, QC550) elemek elhelyezésével képzelik el. Egyes tervek a három

kiemelt beavatkozási területekre nagy „attrakciókat”, hatalmas köztereket, építészeti gesztusokat javasolnak, némileg túlértékelve a terület városban betöltött szerepét (AQ477, ER343, QC550). Van olyan javaslat, amely még a gigaszerkezetek elhelyezésének lehetőségét is felveti (ER343, YE296), jócskán felülírva a városzövet léptékének befogadókészségét.

Szinte minden terv foglalkozik valamilyen szinten a patakpart revitalizációjával, illetve a természetes állapot visszaállításával (AQ477, CM063). A felvetés kétség kívül a terület megújításának egyik kulcskérdése, ugyanakkor megvalósíthatósága több technikai jellegű és anyagi kérdést is felvet. A patak nagy léptékű vízfelületté való alakítása olyan ökológiai változásokat indukálna, ami miatt nem járható ez az út (OE586). A patak felduzzasztása révén új, mesterséges élőhely jön létre, amelynek a terven javasolt természetközeli kialakítása nemcsak magas költséget eredményezne, hanem a vegetáció beállása is hosszú éveket venne igénybe. A változás a patak környezetének karakterváltásával is járna, amely nemcsak gazdasági okokból tűnik irreálisnak, hanem a lakóterület talajvízszintjének emelkedése révén is komoly problémákat okozna.

6. terv/project:
 WL797 '84000M3'
 – Átvezetés a vasúti
 sínek felett / Crossing
 the railways

for cultivation as extensive ploughland and as community garden. It looks at agriculture as an activity generating local economy and local communities. Besides adapting the new functions to the site it actually recommends that big part of the public space should be reused as community garden for creating higher quality control and maintenance. It envisions a system of gardens that is not privatizing space, but on the contrary it channels and utilizes the motivation of individuals according to the needs of the community. The question nevertheless emerges: who would have the intention to garden on public spaces next to the large scaled privately owned parcels of the area? The authors of the project DY877 are considering forests, instead of ploughlands. They are giving a proposal to redefine the spatiality of the whole area only by planting a large number of trees using the motto "as many trees as possible".

UNDERUSED AREAS AND THE REHABILITATION OF THE CREEK.

Some projects propose to create a large scaled continuous public park that presumes one large scaled intervention (IT207, IZ264). These projects rather favor top-down initiations for the rehabilitation of the area, and they provide only partial solutions for activating the area through a complex program and for the cost efficient implementation of the project. Between the designated intervention zones they propose the renewal of the areas with one process using landscape design elements (JU776, VD545) or with ecological interventions (AQ477, OE586, QC550). For the three

designated project sites some projects propose large „attractions”, huge public spaces or large architectural gestures, somewhat overrating the importance of the area in the urban tissue (AQ477, ER343, QC550). There are proposals that even suggest the use of gigas-structures in the area (ER343, YE296) significantly overcoming the accommodating capacity of the urban tissue.

Almost every project deals with the revitalization of the creek to some extent and with the “remaking” of the former natural state (AQ477, CMo63). This is undoubtedly one of the key elements of the rehabilitation; nevertheless its implementation will raise a number of technical and financial issues. Transforming the creek into a water surface with large area would start ecological transformations that make this solution practically impossible (OE586). After damming the creek a new artificial habitat would come into being, which with this nature-like form would result not only very high costs, but its evolution would also last many years. The transformation would also mean the complete requalification of the urban character of the area, which not only functionally seems unrealistic, but would also result huge problems because of the raised ground water level.

URBAN REPROGRAMMING AS A DESIGN TOOL

A large number of the projects, just as the brief suggests, puts emphasis on reprogramming the site with inviting new activities to the area (CB574, DV913). Many projects are keen on bringing intensive new dynamism to the area, but sometimes they overestimate the role of

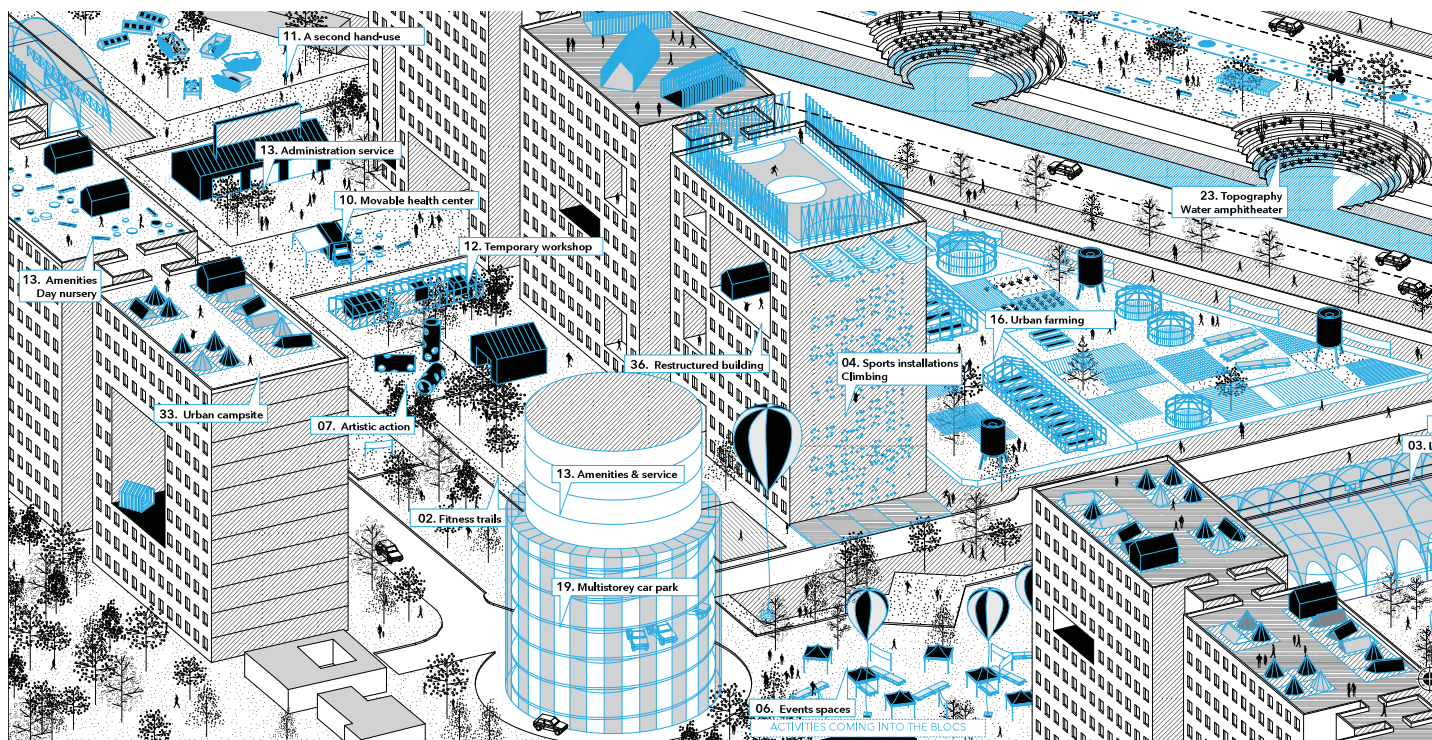
the area in Budapest. Although the area will be an important organizing element of the public life of the surrounding, it does not want to be central or does not want to create centrality around itself. Nevertheless the urban program or the reprogramming of the site is indispensable for the livability of the area.

The currently very popular technique of storytelling is used in the project RO165 that depicts imaginary situations with imaginary people of the site, describing the possible future events. In a strict sense it does not propose an architectural intervention, but suggests space usage proposals for the full length of the creek. Diverse resting places, beach, vegetable gardens and active recreational possibilities appear in very precisely elaborated social environment. In the project GR995 that in its final proposal visions a rather top-down planned large public space, the possibility of using community media and art in activating local communities appears. The project IZ264 also has very strong narrative: it presents its accurate and clearly programmed strategic recommendations in renderings depicting a long-term vision even departing from reality in a very smart and skillful way.

Many projects derive their proposals from large scale investments, but only a few of them responds to the complex multilayered problems of the site as described in the brief (CMo63, IZ264, AQ477, HT054, IT207). While there are other projects that rather think about an open process (CB574, DV913). These projects address issues that even question the bases of our profession. While we see that the top-down projects planned in a relatively short time cannot address local communities, these

A VÁROSÉPÍTÉSZETI PROGRAM MINT TERVEZÉSI ESZKÖZ

Amint azt a kiírás is felveti, a tervek egy része a városépítészeti programot, vagyis a terület aktivitásokkal való megtöltését helyezi előtérbe (CB574, DV913). Sok terv javasol új intenzív városi dinamikákat a patakpart fejlesztésére, de ezzel aránytalanul túl is értékeli a terület Budapest egészében betöltött szerepét. A Rákospatak nem szeretne központi vagy éppen központképző szerepeket átvenni még akkor sem, ha a kerület közéletének valamilyen szintű szervező elemévé válik. Ugyanakkor a program, vagyis a terület helyénvaló használata elengedhetetlen a patak sávjának élhetővé tétele szempontjából.

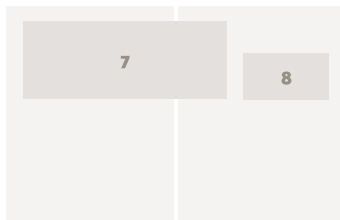
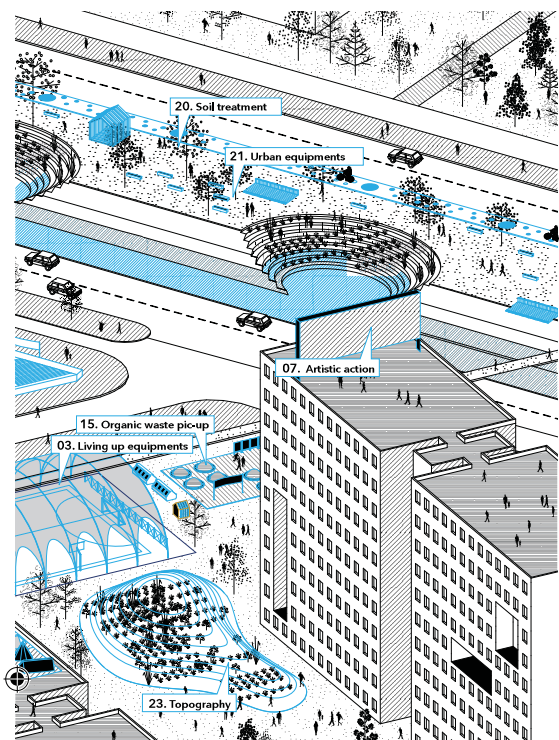
Az elbeszélés, a történetmondás manapság igen népszerű technikájára épít az RO165 jelű terv, amely a helyi lakosság fiktív szereplőivel elképzelt helyzeteket fest fel, ezáltal határozva meg lehetséges jövőbeli eseményeket. Szigorú értelemben nem tervez épí-

tészetit beavatkozást, csak hasznosítási javaslatokat ad a patak egész hosszára. Változatos pihenőhelyek, strand, zöldes kertek és aktív rekreációs lehetőségek jelennek meg, aprólékosan kidolgozott társadalmi környezetbe ágyazva. A közösségi média és a művészetek a helyi közösségek aktivizálásában betöltött lehetséges szerepét mutatja be a GR995 jelű terv, mely azonban végső javaslataiban inkább egy központilag megtervezett köztér képét vizionálja. Erős narratívája van az IZ264 jelű tervnek is, amely akkurátus és egyértelműen programozott stratégiai javaslatait a valóságtól szellemesen elrugaszkodó, hosszútávú jövőképet felvázoló látványtervekben fogalmazta meg.

A javaslatok egy része nagy léptékű vízióra épít tervét, de ezek közül csak néhány terv ad a kiírásban megfogalmazott komplex sokrétűségre választ (CM063, IZ264, AQ477, HT054, IT207). Vannak tervek, melyek sokkal inkább egy nyitott folyamatban gondolkodnak (CB574, DV913). Ezek a tervek olyan alapvető kérdéseket feszegetnek, melyek

szakmagyakorlásunk alapjait is érintik. Miközben látjuk, hogy a felülről irányított, rövid időn belül megtervezett nagy beavatkozások nem igazán tudják a helyi közösségeket megszólítani, ezek a tervek azokat a kérdéseket is felvetik, hogy mi a tervező szerepe egy ilyen folyamatban. A CB574 kódszámú terv lényegében „csak” egy menüt kínál. Klasszikus értelemben vett városépítészeti víziót nem ad, hanem olyan projekteket vagy éppen projektcsírákat kínál fel, melyek jelen formájukban teljes hierarchia nélkül biztosítják azt a lehetőséget, hogy a közösség bevonásával későbbiekben alakuljon ki a valós beavatkozási program. A projektek teljesen egyenrangúak, hiszen a tervező nem hozhatott döntést abban, hogy melyik a fontosabb, ennek a helyi közösségekkel és gazdasági szereplőkkel való párbeszédben kell kialakulnia. Ezt a hatást erősíti a terv kommunikációja is, mely a perspektíva hierarchizáló, egy témára fókuszáló eszköze helyett az egymás mellé rendelő és így hierarchia-mentes mezőket létrehozó axonomet-

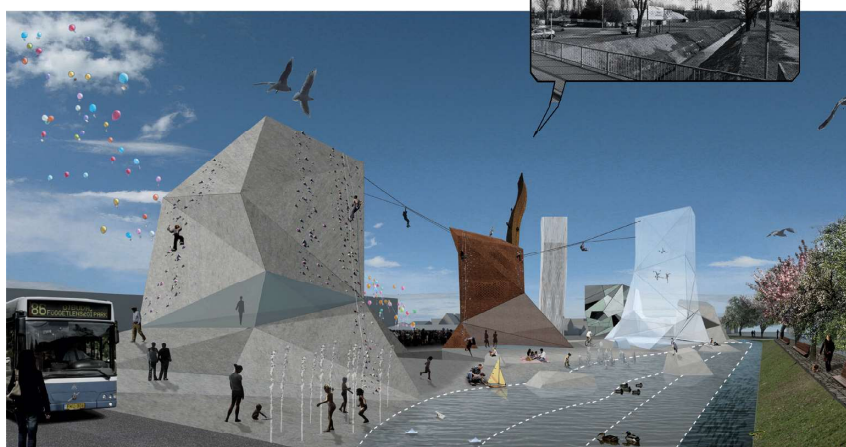

7. terv/project:
CB574 'MANUAL
TOWARDS A
CLUMSY CITY'- Az
eszközök
használatának egy
lehetséges
kombinációja,
madártávlatból (3.

beavatkozási
terület) /
Axonometry of one
possible combination
of the tools (site 3)
8. Terv/project:
AQ477 'RAKOS
PATAK
ECOLOGICAL

WATER CORRIDOR'
– Szikla sétány
Zugló
központjában /
Rock Esplanade in
the centre of Zugló

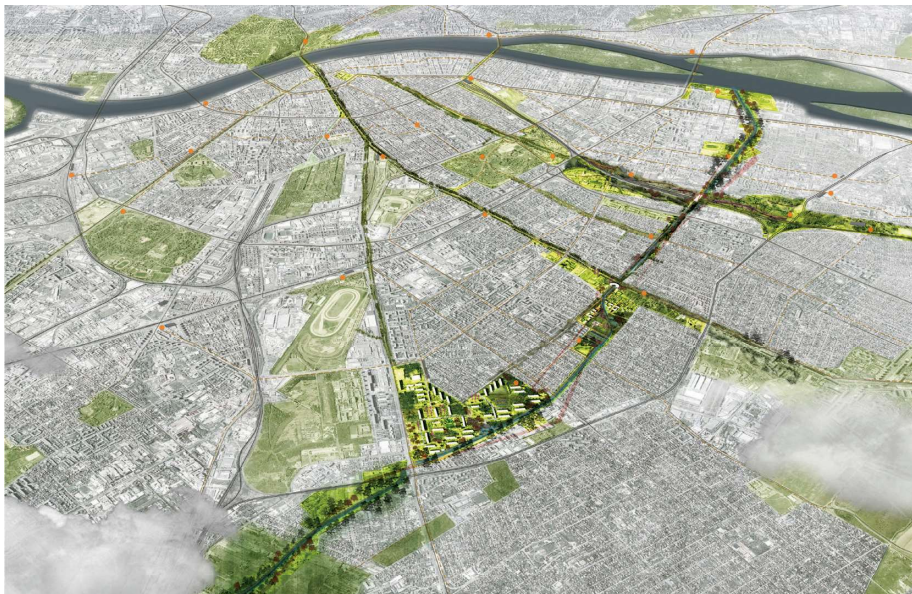
proposals come up with the issue of questioning the role of the architect in the process. The project CB574 essentially only proposes a menu. It does not give an urban design vision in the classical sense, but it offers projects or seeds of proposals that in their current form provide a possibility of defining the actual intervention program later with the involvement of the communities. The small proposals are completely equal, since the designer cannot decide which one is more important. It has to be defined in the dialogue with local communities and with the local enterprises. This effect is strengthened by the communication of the project that instead of using the hierarchical perspective focusing on one theme it uses axonometry creating equal fields without differentiation. Is this not democracy that appears in the project, where the decisions are depending on the local initiatives? Here, as the project puts it, you can reach the condition of responsibility caring about the various

fields, if you give the possibility of space usage to the hands of the communities!

So the renewal of the area can only be successful, if besides the top-down initiatives also the bottom-up proposals get support and can be integrated into a complex and multilayered program. The city can adapt to the changing needs, if it takes in the demands of its residents willingly and builds it into its own urban strategies. Therefore it is crucial that the development of the area should not be started on the bases of one obligate vision, but has to be initiated with the integration of the positive aspects of several projects.⁶ ☉

3 See article „Recommendations by the EUROPEAN jury for the municipality of Zugló”

9.a terv/project:
 IT207 'RESEWING
 THE CITY' – Új városi
 park a város
 zöldfelületi
 rendszerében / New
 urban park in the
 green network of the
 city

9.b terv/project:
 IT207 'RESEWING
 THE CITY' – Új városi
 park / New urban
 park

riát használja. Mi ez, ha nem a demokrácia tervekben való megjelenése, ahol a döntés a helyi kezdeményezőkészségen múlik? És ahol – amint azt a terv is megfogalmazza – akkor érhető el a területeket jó gazdaként gondozó felelősségtudat kialakulása, ha a területek használatát a közösségek kezébe adjuk.

Vagyis a terület megújulása csak akkor lehet sikeres, ha a felülről jövő beruházások mellett az alulról jövő kezdeményezések is támogatást kapnak, és be tudnak épülni egy komplex és sokrétű megújítási programba. Hiszen a város akkor

tud alkalmazkodni a változó körülményekhez, ha a városrész lakóinak igényeit őszintén befogadja és be is építi a városi léptékű stratégiába. Ezért fontos, hogy a terület fejlesztésének nem egy kizárólagos vízió mentén, hanem több terv tanulságainak a beépítésével kell elindulnia a megvalósítás útján.³ ☉

3 Lásd cikk „Az Európai zsűri ajánlása Zuglói önkormányzatának”